

„Nie można wychowywać bez okazywania szacunku. Poszanowanie godności osobistej uczniów, którzy nawzajem szanują swoich nauczycieli, jest jednym z pierwszych warunków odnowy szkoły.”

Freinet

SZKOLNY PROGRAM WYCHOWAWCZY – GIMNAZJUM

Uchwalony przez Radę Pedagogiczną w porozumieniu z Radą Rodziców dnia .....

Spis treści

- I. Cele Szkoły
- II. Powinności wychowawcze każdego nauczyciela
- III. Powinności i treści wychowawcze właściwe dla poszczególnych zajęć edukacyjnych
- IV. Powinności wychowawców klasowych
- V. Treści wychowawcze zawarte w Statucie Szkoły
- VI. Zasady współpracy wychowawczej z rodzicami
- VII. Zasady współpracy wychowawczej z samorządem terytorialnym
- VIII. Ceremoniał i tradycje szkoły
- IX. Cele wychowawcze Samorządu Uczniowskiego
- X. Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego
- XI. Harmonogram działań pedagoga
- XII. Harmonogram działań prozdrowotnych
- XIII. Harmonogram działań okolicznościowych
- XIV. Ewaluacja Szkolnego Programu Wychowawczego

I. CELE SZKOŁY

Myśl przewodnia Szkolnego Programu Wychowawczego zawiera się w określeniach: przyjaźń, bliskość, jedność. Przyjaźń w kontaktach między wychowawcą a wychowankami, bliskość w zakresie zainteresowań, dociekań, pokonywania barier, jedność we wspólnym działaniu: rodziców, uczniów, nauczycieli.

Wychowanie w oparciu o ten program zakłada, że zadaniem nauczyciela – wychowawcy jest pokazanie istnienia dobra i zła oraz stworzenie młodzieży pola wyboru wartości humanistycznych. Przyjęliśmy pogląd, iż na wychowanie ma wpływ każdy i w każdym momencie. Najważniejsze jest jednak dla nas poszanowanie tych ideałów i pozytywnych wartości, które uczeń wnosi z domu rodzinnego.

Nasz program wychowawczy wskazuje, jak przebiegać ma proces dojrzewania ucznia, w najbardziej newralgicznym dla niego momencie życia – młodzieńczej fascynacji światem różnych wartości. Związany jest tematycznie z realizacją podstaw programowych danego przedmiotu nauczania.

Pozwala to na zaangażowanie wszystkich nauczycieli w szkole w proces wychowania młodzieży. Daje uczniom poczucie jedności w urzeczywistnianiu i realizowaniu zbiorowego zamierzenia. Nauczyciele stają się „liderami” dla młodzieży, ale wspomagani są w pracy dydaktycznej przez rodziców.

Zdajemy sobie sprawę, że założonych celów programu nie osiągniemy, gdy zabraknie w niej uczniów. Stąd potrzeba ich zaangażowania w proces wychowawczy. Chcemy to uzyskać poprzez zastosowanie metod aktywizujących, ukierunkowanych na maksymalne uruchomienie wyobraźni, pomysłowości i inicjatywy. Dadzą one młodzieży szansę wystąpienia w tym procesie w roli twórcy, a nie tylko odbiorcy, czy biernego obserwatora. Program proponuje zatem szereg metod realizacji,

począwszy od najprostszych (pogadanka, obserwacja, wycieczka), a skończywszy na bardzo zaawansowanych (symulacja, gry sytuacyjne, dyskusje, debaty, negocjacje, wywiady i kwestionariusze, praca z tekstem dokumentów, projekty). Wymagają one od nauczycieli i uczniów dużej dyscypliny i wytrwałości w docieraniu do celu. Dają jednak wspaniały efekt: uksztalowanie człowieka aktywnego, przedsiębiorczego, potrafiącego formułować swoje myśli i poglądy w sposób jawny, precyzyjny i zrozumiały, umiejącego bronić swojego zdania, a jednocześnie słuchać innych. Takie są dzisiaj wymagania rodziców i całego społeczeństwa.

Oddziaływać chcemy w trzech obszarach: na osobowość ucznia, jego życie we wspólnocie oraz działalność (aktywność) w określonym środowisku kulturalno-przyrodniczym.

Pod hasłem „osobowość” kryją się takie zagadnienia jak: intelekt, zdrowie i etyka. Młodzież będzie miała między innymi możliwość poznania swoich uzdolnień, sprecyzowania zainteresowań, nauczania się odróżniania cech charakteru wspomagających proces poznawczy (pilność, systematyczność, odpowiedzialność), przygotowania się do samokształcenia, wykształcenia nawyków higienicznych dotyczących ciała i umysłu, przygotowania się do dokonywania wyborów moralnych. Obszar „wspólnota” umieści ucznia w świecie ludzi. Zainteresujemy się takimi kwestiami jak: więzi, prawo, obowiązki. Ukazemy więzi międzyludzkie, prawa jakie posiada jednostka w społeczeństwie, mechanizmy ich obrony oraz wypracujemy pożądane postawy obywatelskie. Spróbujemy wstępnie określić ich dalszą drogę kariery.

Trzeci obszar „środowisko”, na który składa się aspekt przyrodniczy (środowisko naturalne), kulturowy oraz jego ochrona, da szansę uwrażliwienia młodzieży na wartość natury i dokonań cywilizacyjnych, przygotuje do świadomego uczestnictwa w rozwoju kulturowym, wskaże skuteczne sposoby ochrony środowiska.

Reasumując, przesłaniem naszego działania jest:

1. Przyjaźń, bliskość we wspólnym działaniu: rodziców, uczniów, nauczycieli.
2. Zaangażowanie wszystkich nauczycieli w proces wychowania.
3. Twórcze samodoskonalenie młodzieży.
4. Umiejętność odróżniania dobra od zła.
5. Kulturowanie ideałów i tradycji domu rodzinnego.
6. Budowanie właściwej hierarchii wartości.
7. Identyfikacja podstawowych zagrożeń okresu dojrzewania i pomoc w rozwiązywaniu problemów.
8. Oddziaływanie w trzech płaszczyznach: na osobowość ucznia, jego życie we wspólnocie oraz środowisku kulturalno-przyrodniczym.
9. Ukształtowanie człowieka aktywnego, przedsiębiorczego, potrafiącego formułować swoje myśli i poglądy w sposób jasny, precyzyjny i zrozumiały, umiejącego bronić swojego zdania a jednocześnie słuchać innych.

Jeżeli to osiągniemy, wypuścimy z naszej szkoły młodzież w pełni przygotowaną do samodzielnego, dorosłego życia. Będziemy mogli powiedzieć, że dobrze spełniliśmy postawione przed nami CELE.

II. POWINNOŚCI WYCHOWAWCZE KAŻDEGO NAUCZYCIELA

- wszechstronnie wspierać rozwój osobowy ucznia (intelektualny, psychiczny, społeczny, moralny, estetyczny i duchowy),
- rozwijać dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
- uświadamiać praktyczną użyteczność edukacji w każdej sytuacji i na każdym etapie życia,
- wyrabiać samodzielność, otwartość na problemy cywilizacyjne świata, ponosić odpowiedzialności za siebie i za zbiorowość, grupę, których jest się uczestnikiem,
- uczyć szacunku dla siebie i wobec innych, przygotować do życia w rodzinie, społeczności lokalnej, kształtować postawy patriotyczne,
- przygotować do rozróżniania dobra i zła,
- kształtować umiejętność słuchania innych i rozumienia ich poglądów, bycia tolerancyjnym,
- kształtować umiejętności zgodnego współdziałania ze sobą, w szkole i środowisku, szanowania elementarnych praw człowieka,
- kształtować zdrowy styl życia,
- udzielać pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych w oparciu o rozpoznanie potrzeb uczniów (prowadzone diagnozy),
- ściśle współpracować z rodzicami, wychowawcami klas, pedagogiem szkolnym i innymi nauczycielami w sprawach wychowawczych dotyczących uczniów.

III. POWINNOŚCI I TREŚCI WYCHOWAWCZE WŁAŚCIWE DLA POSZCZEGÓLNYCH ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH

język polski

- a) rozbudzanie ciekawości świata i ludzi, otwartości na różnorodność kultur i tradycji oraz ludzkich postaw i poglądów,
- b) rozwijanie samodzielności myślenia, umiejętności zadawania pytań i formułowania problemów, prezentowania własnych poglądów i racjonalnej obrony swoich przekonań,
- c) przygotowanie do uczestnictwa w życiu społecznym, rozumienia i respektowania zasad współżycia społecznego oraz demokratycznie stanowionego porządku prawnego,
- d) wskazywanie na wartości uniwersalne w literaturze i sztuce, umożliwianie właściwej ich hierarchizacji oraz kształtowanie w oparciu o nie postaw etycznych i moralnej wrażliwości,
- e) umacnianie przywiązania do tradycji ojczystej i europejskiej, umożliwianie krytycznego osądu własnej przeszłości oraz rozbudzanie odpowiedzialności za przyszłość,

- f) motywowanie do dalszego kształcenia, przygotowanie do ustawicznej pracy nad samym sobą, uświadamianie potrzeby samokształcenia i rozwijania własnego warsztatu intelektualnego;

historia

- a) pogłębianie zainteresowań uczniów przeszłością oraz kształtowanie krytycznego stosunku do niej i poszanowania prawdy historycznej,
- b) wyrabianie szacunku do uniwersalnych wartości humanistycznych, rozbudzanie otwartości na potrzeby i poglądy innych ludzi oraz tolerancji dla różnych kultur i tradycji,
- c) utrwalenie podstawowych wartości patriotycznych i narodowych, kształtowanie tożsamości narodowej i europejskiej, rozbudzanie dumy z osiągnięć narodu i dorobku cywilizacyjnego ludzkości,
- d) ugruntowanie wartości umożliwiających zrozumienie mechanizmów życia politycznego, gospodarczego i społecznego oraz przeciwstawianie się różnym przejawom patologii w relacjach społecznych,
- e) rozwijanie umiejętności komunikacji społecznej, uzasadniania własnych poglądów i postaw, przeciwstawiania się mitom, stereotypom i uprzedzeniom w życiu publicznym;

wiedza o społeczeństwie

- a) przygotowanie do odpowiedzialnego i skutecznego uczestnictwa w życiu publicznym, działania zgodnie z prawem i zasadami demokracji dla dobra własnego i wspólnego,
- b) rozwijanie poczucia więzi ze wspólnotą lokalną i obywatelską państwa polskiego, szacunku i uczuć patriotycznych do własnego państwa oraz tzw. „cnót obywatelskich”,
- c) uświadamianie własnych praw i obowiązków wobec innych oraz przygotowanie do skutecznego ich realizowania,
- d) przysposabianie do aktywnego uczestnictwa w zmieniających się warunkach na rynku pracy oraz zasadach funkcjonowania gospodarki rynkowej,
- e) rozbudzanie przedsiębiorczości, wyobraźni i pomysłowości w poszukiwaniu swojego miejsca w życiu społeczno-gospodarczym w kraju i państwach Unii Europejskiej;

muzyka

- a) rozwijanie wyobraźni oraz umiejętności muzycznych (nauka piosenek, rozśpiewanie i umuzykalnianie, działania twórcze),
- b) stymulowanie różnych form aktywności muzycznej (śpiewanie, słuchanie, tworzenie),

- c) poznawanie literatury muzycznej i wiedzy o muzyce,
- d) poznawanie muzyki i obyczajów własnego regionu, przybliżenie dziedzictwa kulturowego regionu, w którym znajduje się szkoła,
- e) poznawanie pieśni historycznych i muzyki narodowej: I pieśń rycerska „Bogurodzica”, pieśni z „powstania listopadowego” „Warszawianka 1831”, z powstania styczniowego „W krwawym polu”, pieśni z I wojny światowej „Wojenko, wojenko”, pieśni z II wojny światowej „Spoza gór i rzek”, „Czerwone Maki na Monte Cassino”,
- f) zapoznanie z polskim i światowym dziedzictwem muzycznym (audycje muzyczne organizowane na lekcjach, koncerty umuzykalniające – przynajmniej raz w miesiącu),
- g) przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w kulturze – udział w audycjach muzycznych, koncertach umuzykalniających, przedstawieniach muzycznych,
- h) kształcenie świadomego odbioru sztuki,
- i) kształcenie właściwej postawy wobec własnej kultury i tożsamości narodowej (twórczość Fryderyka Chopina i jego życie, twórczość Stanisława Moniuszki – pierwiastki narodowe w jego twórczości, Karol Szymanowski – wpływ folkloru góralskiego na jego twórczość, Krzysztof Penderecki, Witold Lutosławski – pierwiastki patriotyczne w ich utworach),
- j) wpływanie przez sztukę na wrażliwość estetyczną uczniów,
- k) zwracanie uwagi na obyczaje, sposoby zachowania podczas koncertów, przedstawień, dbałość o wygląd własny,
- l) poszanowanie ceremoniału szkolnego – nauka hymnu państwowego i „pieśni Szkoły”;

plastyka

- a) rozwijanie zainteresowania sztuką, poczucia współdziedziczenia ogólnoludzkiej i narodowej tradycji kulturalnej, potrzeby uczestnictwa w kulturze współczesnej,
- b) kształtowanie nawyków włączania sztuki we własne życie, otwartości i tolerancji na różnorodność postaw twórczych,
- c) rozbudzanie wrażliwości na odbiór sztuki i uznanie jej za czynnik wzbogacający życie duchowe człowieka i podnoszący ogólną kulturę,
- d) rozwijanie poczucia dumy z artystycznego dorobku sztuki polskiej,
- e) wzbogacanie własnego życia o przeżycia radości i satysfakcji płynącej z działalności twórczej; rozwijanie autokrytycyzmu wobec własnych dokonań i szacunku dla twórczości innych,
- f) rozwijanie wyobraźni oraz umiejętności plastycznych (podejmowanie prób tworzenia dzieł plastycznych);

język angielski/niemiecki

- a) kształtowanie postawy humanistycznej, otwartości na różnorodność zjawisk życia i kultury innych narodów,
- b) pogłębianie więzi ze wspólnotą europejską i ogólnoludzką,
- c) wyrabianie obiektywnej oceny odmiennych od rodzimych zwyczajów i obyczajów, poszanowania odrębności kulturowych oraz troski o ogólnoludzkie dziedzictwo kulturowe,
- d) pogłębianie zrozumienia dla idei pokojowego współżycia narodów,
- e) motywowanie do nauki języków obcych w celu poszerzenia zasięgu porozumiewania się i poruszania we współczesnym świecie oraz ułatwiania współpracy międzynarodowej;

matematyka

- a) wyrabianie aktywnego stosunku do rozwiązywania problemów, rozwijanie samodzielnego, twórczego i racjonalnego myślenia,
- b) umożliwianie zrozumienia znaczenia i przydatności matematyki, jej piękna, potęgi i uniwersalizmu,
- c) ułatwianie dokonywania samooceny uzdolnień i zainteresowań; umożliwienie czerpania radości z podejmowania wysiłku umysłowego w zakresie badań matematycznych,
- d) kształtowanie umiejętności właściwego organizowania procesu uczenia się, także z wykorzystaniem urządzeń technicznych (kalkulatorów, komputerów) oraz podejmowania konstruktywnej współpracy w grupie i negocjowania decyzji grupowych,
- e) wdrażanie do praktycznego stosowania zasad dobrej organizacji pracy, dyscypliny myślenia, staranności, krytycyzmu, stałego korygowania błędów, uznawania racji popartych poprawnym rozumowaniem, tolerancji i szacunku dla poglądów niezgodnych z własnymi;

fizyka

- a) rozbudzanie zainteresowań i zamiłowań badawczych z zakresu świata przyrody,
- b) rozbudzanie aktywności własnej uczniów opartej na poznawczym i emocjonalnym stosunku do zjawisk świata przyrodniczego,
- c) ukazywanie pozytywnego i negatywnego znaczenia odkryć fizycznych dla rozwoju cywilizacyjnego;

chemia

- a) kształtowanie aktywnej postawy wobec zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania,
- b) kształtowanie prawidłowej postawy wobec niebezpiecznych związków chemicznych (kwasy, zasady – substancje żrące i inne trucizny np. alkohol metylowy i etylowy); skutki działania wymienionych alkoholi na organizm ludzki,
- c) wkład Polaków w rozwój chemii jako nauki,
- d) wdrażanie do dbałości o właściwą organizację i bezpieczeństwo w czasie przeprowadzania doświadczeń;

biologia

- a) uświadomienie miejsca człowieka w świecie przyrody, jego roli jako kreatora współczesnego świata i odpowiedzialnego za wszelkie zmiany dokonywane w środowisku,
- b) kształtowanie odpowiedzialności za jakość życia z uwzględnieniem roślin i zwierząt hodowlanych i laboratoryjnych,
- c) akcentowanie znaczenia odpowiedzialnego organizowania czasu pracy i wypoczynku, aktywności fizycznej, higieny ciała i otoczenia, racjonalnego odżywiania się oraz wpływu tych czynników na zdrowie i kontakty społeczne,
- d) promowanie życia bez nałogów, rozumienie skutków nikotynizmu, alkoholizmu, narkomanii,
- e) wdrażanie do zachowania bezpieczeństwa w czasie pracy ze sprzętem laboratoryjnym oraz precyzyjnego i przejrzystego zapisywania wyników pomiarów i obserwacji,
- f) rozwijanie wrażliwości na piękno otoczenia, kształtowanie emocjonalnego związku z przyrodą;

geografia

- a) budzenie zainteresowania regionem, krajem, Europą i światem, pogłębianie postawy patriotyzmu i poszanowania kultury innych narodów,
- b) kształtowanie zachowań nastawionych na problemy i ochronę środowiska geograficznego i społecznego w skali lokalnej i globalnej,
- c) przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania decyzji, współdziałania z innymi, współpracy międzynarodowej dotyczącej zachowania równowagi w środowisku i jego zrównoważonego rozwoju uwzględniającego zmieniające się potrzeby człowieka,

- d) rozbudzanie dumy narodowej i uświadamianie wartości dziedzictwa kulturowego i cywilizacyjnego regionu i kraju;

technika

- a) przygotowanie do życia społecznego i zawodowego, aktywnego udziału w życiu gospodarczym, wyboru dalszego kierunku kształcenia i pracy zawodowej,
- b) uświadamianie roli współczesnej techniki, jej pozytywnego i negatywnego wpływu na życie człowieka,
- c) rozbudzanie ciekawości problemami techniki, zainteresowań i zamiłowań do działań technicznych zgodnych z indywidualnymi uzdolnieniami,
- d) rozwijanie szacunku oraz poczucia dumy z osiągnięć polskich twórców i wynalazców oraz ich wkładu w rozwój techniki;

informatyka

- a) uświadamianie roli informatyki we współczesnym świecie dla rozwoju cywilizacyjnego ludzkości; zrozumienie korzyści z pozyskiwania i wymiany informacji,
- b) rozumienie i stosowanie etycznych, prawnych i ekonomicznych aspektów informatyki przy korzystaniu ze sprzętu komputerowego i technologii informatycznych,
- c) przygotowanie do bezpiecznego użytkowania komputera, higienicznego z nim obcowania oraz prawidłowego zorganizowania stanowiska pracy,
- d) wzbogacanie możliwości intelektualnego i duchowego rozwoju ucznia, rozwijania zainteresowań, prezentowania własnych poglądów oraz osobistej ekspresji w oparciu o współczesne techniki informatyczne;

wychowanie fizyczne

- a) rozwijanie umiejętności samokontroli i samooceny rozwoju fizycznego,
- b) kształtowanie właściwych zachowań wobec rówieśników oraz kultury słowa związanych z rozwojem fizycznym i psychicznym w okresie dojrzewania,
- c) zaspokajanie naturalnych zainteresowań uczniów własnym rozwojem fizycznym i psychicznym w okresie dojrzewania,
- d) utrwalanie zachowań prozdrowotnych, rozwijanie aktywności ruchowej, wzbogacanie form związanych z własnym stylem spędzania wolnego czasu,
- e) ukazywanie zagrożeń wynikających z patologii współczesnego sportu (doping, korupcja, komercjalizacja, zachowanie na stadionach),
- f) wskazywanie pozytywnych aspektów kultury fizycznej i sportu, pogłębianie szacunku dla osiągnięć sportowych Polaków.

IV. POWINNOŚCI WYCHOWAWCÓW KLASOWYCH

Obszary	Zadania	Sposób realizacji	Data	Uwagi o realizacji
OSOBOWOŚĆ	1. Wspomaganie uczniów w rozpoznawaniu przez nich własnych uzdolnień i zainteresowań w celu dalszego kształcenia	- współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną; pogadanki; rozmowy indywidualne; powierzenie wykonania zadań oraz przydział różnorodnych funkcji		
	2. Tworzenie warunków do zdobywania wiedzy	- organizowanie np. przedstawień, apeli, koncertów, spotkań		
	3. Motywowanie do działań poznawczych i twórczych oraz samodzielnego i krytycznego korzystania z informacji	- dyskusje - rozwiązywanie problemów (burza mózgów)		
	4. Zachęcanie do różnych form aktywności fizycznej	- wycieczki, rajdy, biwaki, obozy, zabawy, gry ruchowo-sprawnościowe, spływy		
	5. Promocja aktywnego trybu życia	- gazetki, plakaty, pogadanki, działania w ramach „Szkoły Promującej Zdrowie”		
	6. Uświadamianie zagrożeń współczesnej cywilizacji oraz własnej odpowiedzialności za ochronę swojego zdrowia	- pogadanki oraz rozmowy indywidualne		
	7. Przygotowanie do prawidłowego zachowania w stanach zagrożenia życia i zdrowia (AIDS, alkoholizm, niktynizm, narkomania; pornografia, przemoc, agresja)	- spotkania z lekarzem, pielęgniarką, psychologiem, pedagogiem, współpraca z policją, pogadanki i dyskusje, gazetki, plakaty, broszury, konkursy, inscenizacje		
	8. Uświadamianie współzależności między zdrowiem psychicznym, fizycznym i duchowym	- pogadanki, spotkania		
	9. Uświadamianie istotnych problemów moralnych jednostki i sposobów ich rozwiązywania	- pogadanki i dyskusje na podstawie doświadczeń innych oraz własnych, zajęcia warsztatowe		
	10. Ukazanie znaczenia zasad moralnych dla kształtowania się relacji między ludźmi oraz w życiu społecznym i politycznym	- pogadanki i dyskusje na podstawie doświadczeń innych oraz własnych, zajęcia warsztatowe		
	11. Przygotowanie do podejmowania odpowiedzialności za siebie i innych oraz za dokonywane wybory moralne	- pogadanki i dyskusje na podstawie doświadczeń innych oraz własnych, zajęcia warsztatowe		
	12. Zachęcanie do refleksji nad samym sobą oraz światem zewnętrznym	- dyskusje i pogadanki		

ŚRODOWISKO	1. Umożliwienie poznania wybranych elementów środowiska naturalnego Polski	- wycieczki i rajdy turystyczno – krajoznawcze; działania SKKT		
	2. Pogłębianie szacunku do przyrody ojczystej	- gazetki ściennie, obchody Dnia Ziemi, happeningi		
	3. Ukazanie współzależności między różnymi składnikami środowiska przyrodniczego oraz przyczyn i skutków ingerencji człowieka w świat przyrody	- gazetki ściennie, obchody Dnia Ziemi, heppeningi		
	4. Umożliwienie zapoznania się z narodowym dziedzictwem kulturowym	- wycieczki i rajdy turystyczno-krajoznawcze - planowanie ciekawych tras wycieczkowych po Polsce		
	5. Ugruntowanie poczucia tożsamości narodowej w oparciu o dorobek kulturowy Polaków i ich wkład w rozwój kultury ogólnoludzkiej	- eksponowanie w szkole elementów symboliki narodowej - apele, obchody Dnia Patrona Szkoły		
	6. Kształtowanie postaw akceptujących inne kultury	- pogadanki, dyskusje, debaty; udział w wystawach		
	7. Uświadamianie konieczności podejmowania wysiłków na rzecz ochrony środowiska naturalnego	- pogadanki, dyskusje; akcje propagandowe i promocyjne (np. happeningi, apele, broszury, plakaty itp.)		
	8. Motywowanie do aktywnego uczestnictwa w rozwiązywaniu problemów ekologicznych	- segregacja śmieci, zbiórka surowców wtórnych, prawidłowa utylizacja odpadów, używanie opakowań zwrotnych lub ulegających biodegradacji itp. - wykonywanie plakatów, gazetek ściennych; „Sprzątanie Świata”		
	9. Rozwijanie wrażliwości oraz sprzeciwu wobec przejawów okrutnego traktowania zwierząt	- plakaty, broszury, gazetki ściennie, pogadanki i prelekcje, apele, protesty przeciw zniewoleniu zwierząt		

WSPÓLNOTA	1. Rozwijanie szacunku do „Małej i Wielkiej Ojczyzny”	- pogadanki, dyskusje, debaty		
	2. Kształtowanie szacunku do własnego państwa i symboli	- pogadanki - apele, debaty, spotkania, udział w obchodach świąt państwowych i regionalnych		
	3. Uświadomienie więzi społecznych, ich rodzajów i uwarunkowań	- pogadanki		
	4. Uświadomienie roli człowieka, jego wiedzy i umiejętności w produkcji dóbr dla zaspokojenia własnych potrzeb	- pogadanki i dyskusje - analiza artykułów prasowych - spotkania		
	5. Poznanie struktury społeczeństwa, przyczyn jego zróżnicowania oraz aktualnie dokonujących się przeobrażeń	- pogadanki tematyczne - analiza artykułów prasowych - spotkania		
	6. Uświadomienie konieczności aktywnego zachowania się na rynku pracy i kształtowania własnej pozycji zawodowej	- drama (np. rozmowa z pracodawcą nt. przyjęcia do pracy) - projekt (np. list motywacyjny, <i>curriculum vitae</i> itp.) - spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, - wycieczki zawodoznawcze		
	7. Uświadamianie stosunków międzyludzkich w miejscu pracy i ich wpływu na wykonywanie obowiązków i szanowanie prawa przez pracodawcę i pracowników	- drama (np. rozmowa z pracodawcą nt. podwyżki płacy lub awansu) - projekt (np. Kodeks pracownika, Kodeks dyrektora, Kodeks ucznia, nauczyciela itp.)		
	8. Uświadomienie własnych praw i obowiązków	- analiza tekstu źródłowego (np. Konstytucja RP, Statut Szkoły)		
	9. Uświadomienie zakresu wolności i godności każdego człowieka	- analiza tekstu źródłowego (np. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Karta Praw Dziecka)		
	10. Ukazanie sposobów skutecznego przeciwstawiania się przejawom łamania praw jednostki.	- zapoznanie z organami i instytucjami ochrony praw człowieka (Rzecznik Praw Obywatelskich, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Komitet Praw Człowieka ONZ, Rzecznik Praw Ucznia)		
	11. Kształtowanie kontaktów z rodzicami w celu wspomagania ich działań wychowawczych oraz zapobieganiu niepowodzeniom w nauce ich dzieci	- spotkania z rodzicami - zeszyt kontaktowy - Szkoła dla Rodziców		

Do wyżej wymienionych powinności, na dany rok szkolny, wychowawca klasy opracowuje tematykę godzin do dyspozycji wychowawcy klasowego, która stanowi załącznik do niniejszego Programu.

V. TREŚCI WYCHOWAWCZE ZAWARTE W STATUCIE SZKOŁY

Statut Gimnazjum nr 4 w Siedlcach jest dokumentem nakładającym na placówkę, poszczególne jej organy, pracowników i rodziców obowiązek oddziaływania wychowawczego na uczniów. Zadań zawartych w Statucie nie wyodrębniamy w sposób szczegółowy, bo byłyby one powtórzeniem treści rozdziałów niniejszego programu, dla których Statut był jedną z podstaw ich sformułowania.

VI. ZASADY WSPÓŁPRACY WYCHOWAWCZEJ Z RODZICAMI opierają się na:

- znajomości i akceptacji przez rodziców programów, planów pracy i regulaminów szkoły,
- współdziałaniu z nauczycielami i wychowawcami w realizacji zadań wychowawczych szkoły, a przede wszystkim w zapobieganiu niepowodzeniom w nauce uczniów,
- opiniowaniu i wpływaniu na zmiany programów edukacyjnych,
- spełnianiu oczekiwań rodziców w zakresie wychowania zgodnie z preferowanym przez siebie światopoglądem,
- wspieraniu procesu wychowawczego rodziców poprzez organizowanie w szkole działań wychowawczo-profilaktycznych, opiekuńczych i prozdrowotnych,
- aktywnym uczestnictwie rodziców w życiu szkoły, w tym między innymi w zakresie organizacji świąt, uroczystości, imprez szkolnych i klasowych,
- zgłaszaniu wniosków i uwag mających na celu usprawnienie funkcjonowania placówki,
- stworzeniu atmosfery wzajemnego zaufania i życzliwości,
- wypracowaniu jednolitego systemu reagowania na łamanie dyscypliny przez uczniów,
- współdziałaniu w zakresie przeciwdziałania patologiom wśród młodzieży,
- umożliwianiu i ułatwianiu kontaktów rodziców z placówkami i instytucjami wspierającymi działania wychowawcze szkoły,
- organizowaniu pomocy finansowej i materialnej rodzinom ubogim oraz profilaktycznej i terapeutycznej rodzinom patologicznym,
- ustalaniu zakresu i form pomocy finansowej dla szkoły oraz zaspokajania potrzeb klasowych,
- podejmowaniu wspólnych działań promujących szkołę w środowisku.

VII. ZASADY WSPÓŁPRACY WYCHOWAWCZEJ Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

- zapewnienie, określonych w ustawach i statutach, warunków do realizacji zadań wychowawczych szkoły, ustalenie potrzeb i priorytetów szkoły oraz możliwości ich zaspokojenia,
- przekazywanie szkole środków na realizację zadań wychowawczych, w tym na zajęcia pozalekcyjne, pomoce dydaktyczne, monitoring szkoły, remonty,

- współdziałanie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie wspierania finansowego i materialnego uczniów oraz rodzin ubogich i patologicznych,
- organizowanie wspólnie z Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego działań profilaktycznych, reedukacyjnych i terapeutycznych w stosunku do rodzin patologicznych,
- pomoc w promowaniu szkoły w środowisku miejskim,
- aktywizowanie do udziału w ważnych wydarzeniach z życia lokalnej społeczności,
- współdziałanie w realizacji edukacji obywatelskiej uczniów, promowaniu zasad samorządności,
- organizowanie kontaktów szkoły z przedstawicielami władzy samorządowej.

VIII. CEREMONIAŁ SZKOŁY I TRADYCJE SZKOŁY

Ceremoniał i tradycje tutejszej szkoły tworzą:

1. Uroczystość inauguracji i zakończenia roku szkolnego.
2. Pieśń szkoły.
3. Logo szkoły.
4. Kroniki szkoły.
5. System nagród i wyróżnień dla uczniów przodujących w nauce i zachowaniu (wg regulaminu WSO), w tym:
  - a) list gratulacyjny dla rodziców za wyniki w nauce uczniów,
  - b) list gratulacyjny za pracę społeczną rodziców na rzecz szkoły,
  - c) Dyplom Wzorowego Ucznia,
  - d) tablica wyróżnień,
  - e) Statuetka i Dyplom Gimnazjusza za osiągnięcia w różnych dziedzinach działalności, dla młodzieży kończącej gimnazjum,
  - f) Dyplom Ukończenia Gimnazjum.
6. Informatory o szkole.
7. Stałe imprezy okolicznościowe, w tym między innymi:
  - a) Sprzątanie Świata,
  - b) Wybory do Rady Samorządu Uczniowskiego,
  - c) Dzień Edukacji Narodowej,
  - d) Dzień Świętego Patryka (Dzień Angielski),
  - e) Dzień Samorządności Szkolnej,
  - f) Połowinki klas drugich,
  - g) Międzyszkolne Turnieje o Puchar Dyrektora Szkoły,
  - h) Bal pożegnalny uczniów klas trzecich,
  - i) Śpiewaj z nami Bałwankami (projekt bożonarodzeniowy),
  - j) Popołudniowe Spotkania z Siatkówką i Koszykówką,
  - k) Spływy kajakowe, rajdy rowerowe, rajdy piesze.

IX. CELE WYCHOWAWCZE SAMORZĄDU UCZNIOWSKIEGO

- Propagowanie zasad samorządności wśród uczniów.
- Przygotowanie uczniów do pełnienia w przyszłości ról publicznych poprzez praktyczne stosowanie w szkole zasad i procedur demokratycznych.
- Nawiązywanie kontaktów, więzi z lokalnym środowiskiem.
- Rozwijanie umiejętności współdziałania i pracy w zespole, współpracy z samorządami klasowymi, nauczycielami oraz innymi organizacjami społecznymi.
- Kształtowanie zasad skutecznego porozumiewania się z innymi oraz tolerancji wobec innych osób.
- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za siebie i innych.
- Budowanie poczucia własnej wartości i przydatności do działania na rzecz ogółu.
- Tworzenie warunków do aktywnego udziału młodzieży w rozwiązywaniu problemów szkoły.
- Zachęcanie do inicjatywy i przedsiębiorczości w organizowaniu życia szkolnego.
- Rozbudzanie zainteresowania ważnymi wydarzeniami społecznymi, politycznymi, gospodarczymi i kulturalno-naukowymi.
- Uczenie godnego zachowania się w czasie obchodów świąt i uroczystości szkolnych oraz państwowych.
- Rozwijanie umiejętności prezentacji własnego stanowiska oraz obrony własnych racji i poglądów.
- Kształtowanie umiejętności określania własnych potrzeb i możliwości ich zaspokajania.
- Rozwijanie umiejętności tworzenia prawidłowych relacji interpersonalnych.
- Rozbudzanie wrażliwości na problemy społeczne, przejawy niesprawiedliwości i krzywdy oraz troskę o słabych i bezbronnych.
- Stwarzanie możliwości kulturalnego i zorganizowanego spędzania wolnego czasu w kontakcie ze środowiskiem rówieśniczym.

X WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

1. Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru dalszego kierunku kształcenia i zawodu, wejścia na rynek pracy oraz złagodzenia startu zawodowego młodzieży.
2. Organizacją Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego w Gimnazjum zajmuje się pedagog szkolny, nauczyciele wychowawcy.
3. Praca pedagoga szkolnego w ramach Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego ma charakter planowych działań obejmujących indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami.
4. Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego obejmuje:
  - a. w ramach pracy z uczniami:
    - wdrażanie uczniów do samopoznania,

- kształcenie umiejętności analizy swoich mocnych i słabych stron oraz uzdolnień i talentów,
- wyzwianie wewnętrznego potencjału uczniów (intelektualnego, emocjonalnego, duchowego),
- poznanie swojego typu osobowości i temperamentu w kontekście wyboru przyszłego zawodu,
- rozwijanie umiejętności pracy zespołowej,
- rozwijanie umiejętności społecznych,
- planowanie własnego rozwoju,
- poznawanie różnych zawodów oraz przeciwwskazań zdrowotnych do ich wykonywania,
- autodiagnozę preferencji i zainteresowań zawodowych w odniesieniu do specyfiki wybieranych zawodów,
- konfrontowanie własnej samooceny z wymaganiami szkół i zawodów, organizowane są wyjścia na dni otwarte do szkół ponadgimnazjalnych
- prezentacje szkół średnich zachęcające naszą młodzież do podjęcia nauki w danej placówce (oferty szkół, kierunki kształcenia, zasady naboru, foldery, ulotki, broszury, pokazy multimedialne)
- poznawanie struktury i warunków przyjęć do szkół ponadgimnazjalnych (oraz logowanie internetowe),
- analizę potrzeb rynku pracy i możliwości zatrudnienia na lokalnym, krajowym i unijnym rynku pracy,
- wyszukiwanie i przetwarzanie informacji przydatnych do planowania kariery,
- przygotowywanie się do procesów reorientacji, mobilności oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych: poszukiwanie pierwszej pracy, bezrobocie, ograniczenia zdrowotne itp.,
- indywidualną pracę z osobami niezdecydowanymi, posiadającymi przeciwwskazania zdrowotne w podejmowaniu decyzji edukacyjno - zawodowych oraz mającymi problemy osobiste,
- grupowe zajęcia aktywizujące prawidłowy wybór zawodu i szkoły (np. warsztaty, treningi),
- kształtowanie umiejętności świadomego i realistycznego wyboru szkoły i przyszłej pracy.

b) w ramach pracy z rodzicami:

- podniesienie umiejętności komunikowania się ze swoimi dziećmi,
- doskonalenie umiejętności wychowawczych,
- wypracowanie form wspierania dzieci w wyborze ich dalszej drogi życiowej,
- prezentację założeń pracy informacyjno - doradczej szkoły na rzecz uczniów,
- wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci,
- włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań zawodoznawczych szkoły,
- przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa ponadgimnazjalnego (oraz wyższego w miarę potrzeb),
- indywidualną pracę z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.,
- gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjno - zawodowych w regionie,
- przedstawienie możliwości zatrudnienia na lokalnym (krajowym i unijnym) rynku pracy.

c) w ramach pracy z nauczycielami (radą pedagogiczną):

- utworzenie i zapewnienie ciągłości działania Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego
- przeprowadzenie diagnozy środowiska klasowego,
- współpracę z rodzicami, pedagogiem, psychologiem szkolnym odpowiedzialnymi za realizację Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego,
- realizację działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli przyszłego pracownika,
- poszerzanie treści programowych przedmiotu o aspekty zawodoznawcze,
- motywowanie do nauki oraz do rozwoju zainteresowań edukacyjnych,
- lepsze rozpoznanie potrzeb uczniów, ich poglądów, oczekiwań wobec szkoły i rynku pracy,
- nakreślenie dalszego kierunku pracy z rodzicami i młodzieżą,
- rekomendacje dotyczące dalszego kształcenia,
- integrację społeczną młodzieży oraz kształtowanie właściwych stosunków interpersonalnych w środowisku szkolnym,
- nastawienie na odkrywanie potencjału ucznia i udzielanie wskazówek potrzebnych do jego realizacji,
- rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji oraz umacnianie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój edukacyjno – zawodowy,
- rozwijanie aktywnej postawy wobec przemian zachodzących na rynku pracy,
- włączanie placówek, instytucji i zakładów pracy w proces orientacji zawodowej.

5. Osoby i instytucje współuczestniczące w wdrażaniu WSDZ

- pedagog szkolny,
- psycholog szkolny,
- nauczyciele przedmiotów: Wos, j. polski, technika, informatyka,
- wychowawcy klas,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna .

7. Postanowienia końcowe:

- a. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego Gimnazjum nr 4 w Siedlcach będzie podlegał ewaluacji i może ulegać zmianom.

8. Podstawowe akty prawne regulujące funkcjonowanie Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w Gimnazjum nr 4 w Siedlcach:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o **systemie oświaty** (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie **zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej** w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie **ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół** (Dz. U. z 2001 nr 61, poz. 624 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie **ramowych planów nauczania w szkołach publicznych** (Dz. U. z 2002 r. nr 15, poz. 142 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych **zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych,**

w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z dnia 2 grudnia 2010 r.) Na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie **warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych przedszkoli, szkół oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych**. Na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, z późn. zm.).

Ilekroć w dokumencie pojawił się zapis:

- „**rodzice**” należy przez to rozumieć także prawnych opiekunów ucznia,
- „**orientacja zawodowa**” należy przez to rozumieć wszystkie działania wychowawcze szkoły, rodziców i innych osób, grup i instytucji mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, której ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru szkoły i zawodu,
- „**doradztwo zawodowe**” należy przez to rozumieć świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru szkoły, zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielanie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji,
- „**informacja zawodowa**” należy przez to rozumieć Obejmuje zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji,
- „**poradnictwo zawodowe**” należy przez to rozumieć system długofalowych i wieloetapowych działań wychowawczych towarzyszących jednostce w trakcie rozwoju zawodowego. Obejmuje ono całokształt zadań związanych z udzielaniem uczniom i dorosłym pomocy w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

XI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PEDAGOGA

- Doskonalenie umiejętności interpersonalnych i prospołecznych uczniów, nauczycieli i rodziców.
- Przeciwdziałanie zagrożeniom współczesnego świata (uzależnienia, przemoc, psychomanipulacja).
- Tworzenie przyjaznego, bezpiecznego i zintegrowanego środowiska szkolnego.
- Organizowanie doradztwa zawodowego.

Załącznikiem do ww. działań jest grafik działań wychowawczo-opiekuńczych i profilaktycznych dla młodzieży i rodziców, opracowywany na dany rok szkolny.

XII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROZDROWOTNYCH

Klasa I

1. Zdrowe odżywianie.
2. Udzielanie pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.
3. Wszystko co powinieneś wiedzieć o AIDS .

Klasa II

1. Choroby serca (zdrowy styl życia, zapobieganie zawałom, niedokrwienie).
2. Zagrożenie AIDS – skutki dla życia własnego.

Klasa III

1. Rodzaje środków odurzających i trening asertywnej odmowy.
2. Higiena nastolatka.
3. Żyj bez ryzyka AIDS.

Załącznikiem do ww. harmonogramu jest grafik działań prozdrowotnych, opracowywany na dany rok szkolny.

XIII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ OKLICZNOŚCIOWYCH

Opracowywany jest na dany rok szkolny i stanowi załącznik do niniejszego Programu.

XIV. EWALUACJA SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

1. W procesie ewaluacji Szkolnego Programu Wychowawczego udział biorą:
  - a) uczniowie (podczas ankiet ewaluacyjnych, rozmów z nauczycielami na godzinach do dyspozycji wychowawcy klasowego lub na zebraniach Samorządu Uczniowskiego),
  - b) rodzice (podczas ankiet ewaluacyjnych, w czasie spotkań z nauczycielami lub spotkań Rady Rodziców z dyrektorem szkoły),
  - c) nauczyciele (podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej).
2. Monitoring i ewaluację Szkolnego Programu Wychowawczego przeprowadza zespół nauczycieli, którego zakres kompetencji określa zarządzenie dyrektora szkoły.
3. Po każdym zakończeniu roku szkolnego następuje weryfikacja Szkolnego Programu Wychowawczego zgodnie z wnioskami przedstawionymi przez osoby uprawnione wymienione w punkcie 1 i 2.
4. Wszelkich zmian w Szkolnym Programie Wychowawczym dokonuje Rada Pedagogiczna.